

Dosarul nr. 2ra-1622/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud. A. Danilov)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, V. Cotorobai, A. Panov)

ÎNCHEIERE

17 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Tamara Chișca-Doneva
Iurie Bejenaru

examinând recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Eugeniu Colisnicenco,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Eugeniu Colisnicenco împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 22 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău prin care a fost admis apelul declarat de Eugeniu Colesnicenco, a fost casată hotărârea din 18 ianuarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani în partea respingerii pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral și a fost pronunțată în această parte o nouă hotărâre de admitere parțială a pretenției date, în rest hotărârea din 18 ianuarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani a fost menținută,

c o n s t a ț ă :

La data de 12 octombrie 2016 Eugeniu Colisnicenco a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale, încasarea din contul statului Republica Moldova a sumei de 18000 de lei cu titlu de prejudiciu cauzat.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că la 02 decembrie 2014, agentul constator al Inspectoratului de Poliție Rîșcani, mun. Chișinău a întocmit un proces-verbal cu privire la contravenție prin care Eugeniu Colisnicenco a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 69 alin. (2) Codul contravențional, fiindu-i aplicată amendă în mărime de 50 unități convenționale.

A menționat reclamantul că procesul-verbal cu privire la contravenție l-a contestat și prin hotărârea din 09 aprilie 2015 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău a fost admisă contestația. Prin decizia din 27 mai 2015 a Curții de Apel Chișinău a fost casată hotărârea din 09 aprilie 2015 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, cu

restituirea cauzei la rejudecare, în alt complet de judecată. Prin hotărârea din 29 februarie 2016 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău a fost admisă contestația și a fost declarat nul procesul-verbal, cu clasarea cauzei. Prin decizia din 22 martie 2016 a Curții de Apel Chișinău a fost admis recursul părții vătămate Serghei Mocanu și a fost anulată hotărârea din 29 februarie 2016 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, cu remiterea cauzei la o nouă examinare. Prin hotărârea din 11 mai 2016 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău a fost admisă contestația și a fost anulată decizia de sancționare din 02 decembrie 2014, cu încetarea procesului contravențional din lipsa faptului contravenției.

A susținut reclamantul că în baza legislației în vigoare, cauzele contravenționale se examinează timp de un an calendaristic, însă cauza sa a fost examinată timp de un an și 6 luni. A fost nevoit de unul singur să-și apere interesele în cadrul ședințelor de judecată din cauza lipsei mijloacelor bănești pentru a apela la serviciile unui avocat.

Prin hotărârea din 18 ianuarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani a fost admisă parțial acțiunea depusă de Eugeniu Colisnicenco, a fost constatat încălcat dreptul reclamantului Eugeniu Colisnicenco la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale și a fost considerat drept satisfacție echitabilă pentru repararea prejudiciului moral cauzat admiterea pretenției privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

Prin decizia din 31 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Eugeniu Colisnicenco, reprezentat de avocatul Octavian Pașcan și a fost casată parțial hotărârea din 18 ianuarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în partea în care a fost respinsă ca neîntemeiată pretenția lui Eugeniu Colisnicenco împotriva Ministerul Justiției al Republicii Moldova privind repararea prejudiciului moral în mărime de 18000 de lei pentru încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și în această parte a fost adoptată o hotărâre nouă prin care a fost încasat în beneficiul lui Eugeniu Colisnicenco de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova prejudiciul moral pentru încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil al cauzei în mărime de 10000 de lei și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 500 de lei; în rest pretenția lui Eugeniu Colisnicenco privind repararea prejudiciului moral pentru încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei în mărime de 8000 de lei a fost respinsă ca neîntemeiată, a fost menținută hotărârea din 18 ianuarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani prin care a fost constatată încălcarea dreptului lui Eugeniu Colisnicenco la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale.

La data de 11 septembrie 2017, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a declarat recurs împotriva deciziei din 31 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii instanței de fond.

Prin decizia din 22 martie 2018 a Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, casată decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Prin decizia din 22 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Eugeniu Colisnicenco, a fost casată hotărârea din 18 ianuarie 2017 a

Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani în partea respingerii pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral cu stabilirea satisfacției echitabile prin constatarea dreptului încălcat și a fost pronunțată în această parte o nouă hotărâre de admitere parțială a pretenției date cu încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Eugeniu Colisnicenco prejudiciul moral pentru încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei în mărime de 5000 de lei, în rest pretenția a fost respinsă și în rest hotărârea primei instanțe a fost menținută.

În susținerea soluției sale, instanța de apel a stabilit că prin cererea de chemare în judecată depusă la 12 octombrie 2016 împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Eugeniu Colisnicenco a solicitat constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale, încasarea din contul statului Republica Moldova a sumei de 18000 de lei cu titlu de prejudiciu cauzat.

Reieșind din constatările efectuate, Colegiul instanței de apel a conchis că prima instanță justificat a stabilit că deși legislația în vigoare, Codul contravențional al RM prevede termeni restrânși de examinare a cauzelor contravenționale, ultima a fost examinată pe parcursul a 29 de luni, care este considerat un termen ce-l depășește pe cel rezonabil. De asemenea, instanța de apel a reținut că prima instanță justificat a stabilit că nu-i poate fi invocat reclamantului Eugeniu Colisnicenco depășirea acestui termen rezonabil de examinare a cauzei contravenționale, or exercitarea dreptului de atac nu poate justifica absolut depășirea termenului rezonabil de examinare a cauzei, iar prin deciziile instanței ierarhic superioare hotărârile instanței de fond au fost casate pe motive care-i sunt imputabile doar instanței de judecată, care în final au condiționat rejudecarea cauzei, ce a necesitat o perioadă mai îndelungată de timp.

Deși, prima instanță a stabilit depășirea termenului rezonabil de examinare a cauzei contravenționale și respectiv încălcarea dreptului reclamantului Colisnicenco Eugeniu la judecarea în termen rezonabil a cauzei, instanța de apel a considerat eronată concluzia primei instanțe precum că se consideră drept satisfacție echitabilă pentru repararea prejudiciului moral cauzat admiterea pretenției privind constatarea încălcării acestui drept.

Ca urmare a informației relatate, instanța de apel a reiterat că caracterul rezonabil al duratei procesului trebuie evaluat în lumina circumstanțelor cauzei, în special a criteriilor de apreciere a termenului rezonabil de judecare a pricinii cum sunt: complexitatea cauzei, comportamentul părților, precum și miza (interesul) pentru reclamant. Astfel, Colegiul instanței de apel ținând cont de toate circumstanțele pricinii a considerat că suma solicitată de Eugeniu Colisnicenco în cuantum de 18 000 de lei este exagerată, or instanța de apel a evaluat prejudiciul moral la suma de 5 000 de lei, ce ar constitui o satisfacție echitabilă pentru suferințele cauzate lui Eugeniu Colisnicenco prin depășirea termenului rezonabil de examinare a cauzei contravenționale.

La data de 22 mai 2018 Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat că nu este de acord cu decizia instanței de

apel, deoarece instanța de apel greșit a reținut că hotărârea primei instanțe urmează a fi casată în partea respingerii pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral, din motiv că constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil nu este suficientă să acopere repararea prejudiciului și în acest sens este necesar de a acorda și o sumă bănească.

A menționat că admiterea unei interpretări eronate de instanța de apel rezidă din faptul că perioada de examinare din speța principală pentru care se pretinde constatarea încălcării art. 6 CEDO și art. 2 al Legii nr. 87, nu poate fi imputată exclusiv instanței de judecată.

A precizat recurentul că instituirea unui remediu național prin adoptarea Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, privește obligația instanțelor naționale de aplicare și interpretare a termenilor din prezenta lege prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (art. 1 alin. (2) din legea precitată).

Remarcă recurentul că printr-o formulă adeseori utilizată, Curtea a statuat în sensul că „durata rezonabilă a unei proceduri trebuie apreciată în funcție de circumstanțele cauzei și cu ajutorul următoarelor criterii: complexitatea afacerii, comportamentul reclamantului și al autorităților competente, precum și miza litigiului pentru cel interesat” (hotărârea din 27 iunie 2000, Frylander c. Franța, par. 43; hotărârea din 18 februarie 1999, Laino c. Italia, par. 18; hotărârea din 4 aprilie 2006, Marsalek c. Cehia, par. 49; hotărârea din 13 iulie 2006, Nichifor c. România (nr. 1), par. 26). Analiza CEDO este în primul rând o analiză particulară, în concreto, în funcție de elementele caracteristice fiecărei cauze.

A indicat recurentul în acest sens precum că din raportul prezentat de Judecătoria mun. Chișinău, sediul Rîșcani, se constată că cauza în care se invocă că a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, s-a examinat respectându-se drepturile tuturor participanților la proces, or, instanța de judecată nu poate îngredi alte drepturi procesuale ale participanților la proces, din motiv că ulterior se va tergiversa examinarea unei cauze. Astfel, instanța nu ar trebui sub pretextul respectării termenelor rezonabile în cadrul procesului de judecată să refuze în cercetarea probelor necesare pentru o completă și corectă soluționare a cazului, care pe cale de consecință ar încălca principiul egalității armelor.

A mai indicat că omisiunea reclamantului/intimatului de a obiecta împotriva amânărilor ședințelor de judecată nu îi permite să pretindă violarea art. 6 din CEDO (cauza Ciricosta și Viola contra Italiei). Astfel, este inexplicabil încasarea prejudiciului moral, iar pretențiile intimatului urmează a fi calificate ca fiind abuzive.

De asemenea, a invocat că în partea ce ține de admiterea parțială a pretenției privind prejudiciul moral instanța de apel nu a apreciat corespunzător principiul de bază privind sarcina probării prejudiciului moral, și anume că această sarcină nu poate fi pusă pe seama reclamantului, dar urmează a fi apreciată individual pentru fiecare caz luându-se în considerație în mod obligatoriu argumentele ambelor părți în proces și excluzându-se pretenții excesive și vădit exagerate.

Astfel, a considerat că netemeinicia deciziei instanței de apel se explică și prin faptul că de către intimat nu au fost prezentate probe veridice, pertinente și

concludente care să confirme expres că acestuia i-a fost cauzat un anumit stres, frustrare ca rezultat al încălcării termenului rezonabil la examinarea cauzei civile.

La data de 10 august 2018, Eugeniu Colisnicenco a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului Eugeniu Colisnicenco a indicat că nu este de acord cu soluția de admitere parțială a acțiunii, deoarece dosarul contravențional a fost examinat în 29 de luni, de trei complete de judecată în prima instanță. Nu este de acord nici cu decizia instanței de apel în partea respingerii cerinței privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5000 de lei.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost emisă la 22 martie 2018, însă la actele cauzei nu sunt date despre recepționarea acesteia de către recurenți.

În circumstanțele date, recursul declarat de Ministerul Justiției al RM la data de 22 mai 2018 și de către Eugeniu Colisnicenco la data de 10 august 2018 sunt depuse în termenul prevăzut de lege.

Examinând temeiurile recursurilor, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile sunt inadmisibile din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Ministerul Justiției al RM și Eugeniu Colisnicenco nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursurilor nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, în sensul dat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posedă puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Asito vs Republica Moldova, 10 iulie 2010, Meyer vs Germania, 22 martie 2016), însă motivele recursurilor, invocate în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, care au fost apreciate corespunzător.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de Ministerul Justiției al RM și Eugeniu Colisnicenco, ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Eugeniu Colisnicenco se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru